

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA
mzo.gov.hr

KLASA: 602-01/23-01/00312
URBROJ: 533-05-23-0002

Zagreb, 8. studenoga 2023.

URED PRAVOBRANITELJICE ZA DJECU
n/p pravobraniteljici za djecu, gospodi Helenci Pirnat
Dragičević, dipl. iur.
Teslina 10
10000 Zagreb

PREDMET: **Inicijativa za zapošljavanje socijalnih radnika/-ka u osnovnim i srednjim školama,**
- odgovor, dostavlja se

Poštovana gospođo Pirnat Dragičević,

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) zaprimilo je Vaš dopis (KLASA: DPR-028-08/23-02/0091, URBROJ: 134-23-3, od 3. srpnja 2023. godine) kojim ste izvjestili Ministarstvo o sastanku Ureda pravobranitelja za djecu s predstavnicima Hrvatske komore socijalnih radnika, Hrvatske udruge socijalnih radnika skrbi i Pravnog fakulteta u Zagrebu – Studijskog centra socijalnog rada na temu zapošljavanja socijalnih radnika/ka u osnovnim i srednjim školama. Također, predlažete uvrstiti socijalnog radnika kao stručnog suradnika u školi s ciljem osiguravanja ranog prepoznavanja i prevencije socijalnih rizika – vršnjačkog i obiteljskog nasilja, zanemarivanja, zlostavljanja, siromaštva i socijalne isključenosti, kao odgovora na suvremene socijalne rizike i postavljanje okvira za pružanje pravovremenih i integriranih usluga za djecu. Nadalje, predlažete da se u novi Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u odnosu na čl. 100 st. 4. postojećeg Zakona, uz pedagoga, psihologa, knjižničara, magistra edukacijske rehabilitacije, magistara logopedije, magistra socijalne pedagogije, uvrsti i socijalni radnik odnosno magistar socijalnog rada/magistar socijalne politike kao stručni suradnik u školskoj ustanovi. Na temelju uvida u navedeni podnesak, a kojim tražite reguliranje statusa socijalnog radnika u sustavu odgoja i obrazovanja, očituјemo se kako slijedi.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19 i 151/22) kao važeći propis, kojim se definiraju radna mjesta stručnih suradnika u školskoj ustanovi, ne predviđa radno mjesto socijalnog radnika. Odredbama članka 160. istoga Zakona uređeno je da zdravstveni radnik i socijalni radnik, koji se na dan stupanja na snagu ovog Zakona zatekao na radnom mjestu stručnog suradnika u školskim ustanovama, nastavlja s obavljanjem poslova svog radnog mjeseta.

Standard zanimanja socijalni radnik je unutar Republike Hrvatske uređen Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom kao temeljnim instrumentom uređenja lista zanimanja i potrebnih kvalifikacija. Prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, standard zanimanja socijalni radnik/socijalna radnica se nalazi na šestoj razini okvira te je svrstan u sektor „Psihologija, edukacijska rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti“. Standard zanimanja socijalni radnik/socijalna radnica obuhvaća 13 skupova kompetencija, a opis zanimanja ili skupa kompetencija je slijedeći:

„Socijalni radnici/radnice procjenjuju potrebe, analiziraju, planiraju i provode intervencije, pružaju podršku i pomoć s ciljem rješavanja problema i unapređenja kvalitete života i osnaživanja pojedinaca obitelji grupa i zajednica. Djelovanje socijalnog rada usmjereno je na smanjenje socijalne isključenosti kao i prevenciju i prevladavanje psihosocijalnih rizika i problema posebno kod osjetljivih skupina (...) Socijalni radnici, osim navedenog, sudjeluju u kreiranju mjera socijalne politike te razvijaju, unapređuju i pružaju socijalne usluge u zajednici. (HKO, 2022).“

Sukladno odredbama članka 3. Zakona o djelatnosti socijalnog rada (Narodne novine, broj: 16/19 i 18/22), ali i prema odredbama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj: 18/22, 46/22, 119/22 i 71/23), razvidno je da se socijalni radnik može zaposliti u službama za zaštitu mentalnog zdravlja ili drugim zdravstvenim ustanova koje vode brigu o tome da se osobama s emocionalnim i mentalnim problemima, osobama koje s liječe od drugih teških i kroničnih bolesti osiguraju razne usluge, socijalna rehabilitacija, ospozobljavanje za funkcioniranje u svakodnevnom životu ili interveniraju u kriznim situacijama. Ako su zaposleni u industriji ili službama za zapošljavanje, pomažu i osiguravaju savjetovanje radnicima u rješavanju njihovih osobnih i obiteljskih problema koji bi mogli utjecati na kvalitetu njihovog rada. U nekim ustanovama, zajedno s drugim stručnjacima, sudjeluju u analiziranju, planiranju i procjeni mjera socijalne politike i zaštite. Najviše socijalnih radnika zaposleno je u centrima za socijalnu skrb. Rade i u ustanovama socijalne skrbi (domovima za djecu, domovima za odgoj djece i mladeži, domovi umirovljenika, domovi za odrasle psihički bolesne osobe, kao i razne ustanove za osobe s posebnim potrebama). Često rade u savjetodavnim službama u pravosuđu i kaznenopravnim ustanovama. Mogu se zaposliti u ustanovama zaštite mentalnog zdravlja i psihijatrijskim odjelima ili drugim zdravstvenim ustanovama, kao što su bolnice i domovi zdravlja. Nešto rjeđe rade na području zapošljavanja i u gospodarstvu.

Što se tiče sustava odgoja i obrazovanja, sukladno članku 100. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19 i 151/22), odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi obavljaju učitelji razredne, učitelji predmetne nastave, učitelji edukatori rehabilitatori i stručni suradnici, a u srednjoj školi nastavnici i stručni suradnici. Stručni suradnici u školskoj ustanovi su: pedagog, psiholog, knjižničar, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila (ekspert rehabilitator, logoped i socijalni pedagog). Pravilnikom o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (Narodne novine, broj 6/19) propisana je odgovarajuća vrsta obrazovanja učitelja i stručnih suradnika.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi prepoznaje učenike s teškoćama čije se obrazovanje provodi u skladu sa Zakonom i posebnim propisima koji iz njega proizlaze. U sklopu kategorija učenika s teškoćama, Zakon razlikuje učenike s teškoćama u razvoju, učenike s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju te emocionalnim problemima kao i učenike s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i jezičnim čimbenicima na temelju kojih učenik ostvaruje pravo na primjeren program školovanja te primjerene oblike pomoći. Škola u sklopu svojih redovitih aktivnosti provodi uočavanje i praćenje učenika te organizira vrstu i oblik rada prema učenikovim sklonostima, sposobnostima i interesima bez obzira na vrstu teškoće.

Dodatnu podršku uključivanju učenika s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju te emocionalnim problemima u odgojno-obrazovni proces pružaju, uz stručne suradnike škole: pedagoge i/ili psiholuge, i stručni suradnici edukacijski rehabilitatori, logopedi, socijalni pedagozi promovirajući načela i vrijednosti koje omogućuju cjelovit razvoj učenika s teškoćama. U skladu s time, prate suvremene spoznaje u provedbi inkluzije učenika, primjenjuju ih u svojem odgojno-obrazovnom radu i potiču ostale sudionike odgojno-obrazovnog procesa na uvođenje inovacija. Doprinos navedenih stručnih suradnika temelji se na zajedničkim i specifičnim stručnim kompetencijama stečenima tijekom inicijalnog obrazovanja i profesionalnog razvoja tijekom cjelokupnog radnog vijeka. Oni se međusobno dogovaraju o konkretnim aktivnostima u okviru svojega neposrednog odgojno-obrazovnog rada, primarno se rukovodeći potrebama učenika i profesionalnim kompetencijama. Svaki stručni suradnik dužan je poduzimati konkretne korake s ciljem zaštite prava, interesa i dobrobiti svih učenika.

U osiguravanju inkluzivnog odgoja i obrazovanja učenika s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju kao i učenika s teškoćama u razvoju nezaobilaznu ulogu imaju stručni suradnici socijalni pedagozi, koje Ministarstvo kontinuirano zapošljava u odgojno-obrazovnim ustanovama. Socijalni pedagozi su u profesionalnom radu usmjereni na poticanje pozitivnog razvoja učenika, njegove probleme i rizična ponašanja. Socijalni pedagozi sudjeluju u procjeni potreba učenika, problema u ponašanju i potencijala koji proizlaze iz osobina samog učenika i/ili njegovog okruženja. Socijalni pedagozi, nadalje, razvijaju, provode i vrednuju s procjenom potreba uskladene i na dokazima učinkovitosti utemeljene individualne i grupne intervencije s učenicima te provode savjetodavni rad s učiteljima/nastavnicima, roditeljima/skrbnicima i drugim, ostalim učeniku važnim, odraslim osobama radi stvaranja uvjeta povoljnih za primjeren razvoj učenika.

Ministarstvo se u svojim provedbenim zakonskim propisima temeljito zalaže za individualizaciju procesa odgoja i obrazovanja, uvođenje izvannastavnog rada na različitim aktivnostima, a u koje se učenici uključuju prema vlastitim sposobnostima i posebnostima. Primjena individualiziranih postupaka učenja i poučavanja može biti određena kao povremena, privremena ili trajna, odnosno dok postoji učenikova potreba.

U svim odgojno-obrazovnim ustanovama izrađuje se i provodi Školska preventivna strategija koja je dio godišnjih planova i programa škola te Ministarstvo finansijski podupire provedbu školskih preventivnih projekata. Kontinuirano se objavljuje javni poziv kojim se financiraju najkvalitetniji školski preventivni projekti te je cilj poziva poboljšati kvalitetu, održivost i učinkovitost preventivnih intervencija koje se provode u sklopu odgojno-obrazovnog sustava prema preporukama utemeljenima na dokazima, a radi zadovoljavanja različitih potreba učenika te u skladu s njihovim sklonostima, sposobnostima i interesima, kao i poticanje razvoja dodatnih specifičnih oblika potpore učenicima.

Ministarstvo sustavno surađuje s Agencijom za odgoj i obrazovanje na rješavanju problema porasta suicida učenica i učenika te je prepoznata potreba za dodatnim ekipiranjem i educiranjem stručnih suradnika, ponajprije psihologa i socijalnih pedagoga, te osnaživanjem drugih sustava na koje se odgojno-obrazovni djelatnici oslanjaju. Podsjećamo kako je razvijen Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja kako bi osigurao trenutnu, suosjećanu, rodno i kulturno osjetljivu sveobuhvatnu pomoći i potporu svih nadležnih institucija, pa i odgojno-obrazovnih ustanova. Provedba navedenog Protokola, kao i Protokola o postupanju u slučaju obiteljskog nasilja osigurana je što žurnija suradnja odgojno-obrazovnih ustanova, nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju obiteljskog, seksualnog i rodnog nasilja te pružanju pomoći, potpore i zaštite osobi izloženoj bilo kojem obliku nasilja.

Nadalje, Ministarstvo financira psihološke krizne intervencije koje se provode u sustavu odgoja i obrazovanja. Ministarstvo je imenovalo članove Tima za psihološke krizne intervencije u sustavu odgoja i obrazovanja koji u slučaju kriznog događaja pokriva potrebe u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, učeničkim domovima i visokoškolskim ustanovama te se daljnjim edukacijama budućih članova Tima za psihološke krizne intervencije osigurava jednaka dostupnost timova u svim dijelovima Hrvatske.

Školska ustanova je mjesto odgoja i obrazovanja, a ne ustanova socijalnog karaktera. Postojećim propisima i važećim općim aktima, školskim ustanovama nalaže se obveza osiguravanja jednakih obrazovnih mogućnosti svim učenicima, prava na savjet i pomoći u rješavanju problema, na odgojno-obrazovnu potporu i stručni tretman učenika s problemima u ponašanju. Školske ustanove dužne su pratiti socijalne probleme i pojave u učenika te poduzimati mjere za otklanjanje njihovih uzroka i posljedica i zaštite prava učenika, u suradnji sa socijalnim službama. Zakonom je također propisana obveza provedbe i evaluacije školskih prevencijskih programa te obveza provođenja pedagoških mjera u najboljem interesu učenika. Način postupanja učitelja, nastavnika, odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te obveze prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima reguliran je različitim zakonima i pravilnicima. Uz preventivne programe i kurikulume te uvođenjem cjelodnevne nastave značajno će se povećati odgojna uloga škole u poboljšanju mentalnog zdravlja djece.

Djelatnost članova stručne službe škole (pedagog, psiholog i stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila) usmjerenja je na unaprjeđenje svih sastavnica odgojno-obrazovnog rada škole. Stručni suradnici rade s učiteljima, nastavnicima, učenicima i roditeljima. Osim toga surađuju s ravnateljem škole i stručnjacima koji rade u drugim institucijama, a povezane su sa školom (liječnici školske medicine, klinički psiholozi, psihijatri, socijalni radnici i dr.).

Slijedom svega navedenoga, razvidno je da socijalni radnici ne provode odgojno-obrazovni rad u osnovnoj ili srednjoj školi te razinom i vrstom obrazovanja ne odgovaraju propisanim radnim mjestima (učitelja i stručnih suradnika) u sustavu odgoja i obrazovanja.

S poštovanjem,

Dostaviti:

- 1) Naslovu
- 2) Pismohrani, ovdje
- 3) Pravnom fakultetu u Zagrebu, n/p predstojnice Studijskog centra za socijalni rad, prof. dr. sc. Gordani Berc (gordana.berc@pravo.hr) – na znanje
- 4) Hrvatskoj udruzi socijalnih radnika (husr@husr.hr) – na znanje
- 5) Hrvatskoj komori socijalnih radnika (info@hksr.hr) – na znanje
- 6) Hrvatskom zavodu za socijalni rad (korsnik100@socsrb.hr) – na znanje

